

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 21. novembrī
(OR. en)

15732/23

DEVGEN 214
RELEX 1358
ACP 121
SUSTDEV 150
DIGIT 270
ENV 1341
CLIMA 576
SOC 810

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsekretariāts

Datums: 2023. gada 21. novembris

Saņēmējs: Delegācijas

Iepr. dok. Nr.: 15128/23

Temats: Sociāla, zaļa un digitāla pārkārtošanās
– Padomes secinājumi (2023. gada 21. novembris)

Pielikumā ir pievienoti Padomes secinājumi par sociālu, zaļu un digitālu pārkārtošanos, kurus Padome apstiprināja savā 3985. sanāksmē, kas notika 2023. gada 21. novembrī.

Padomes secinājumi par sociālu, zaļu un digitālu pārkārtošanos

1. Padome atkārtoti apstiprina Eiropas Savienības un tās dalībvalstu apņemšanos īstenot Ilgtspējīgas attīstības programmu 2030. gadam un tās ilgtspējīgas attīstības mērķus (IAM), kas ir mūsu kopīgais, universālais un nedalāmais ceļvedis virzībā uz ilgtspējīgu un mierpilnu nākotni. Padome arī vēlreiz apstiprina saistības, kas ietvertas Padomes 2023. gada 27. jūnija secinājumos “ES sasniegusi vidusposmu Programmas 2030. gadam īstenošanā”, kā arī 2023. gada IAM samita politisko deklarāciju. Šajā sakarā Padome uzsver, cik svarīgs ir pirmais ES brīvprātīgais pārskats, kas 2023. gada 19. jūlijā tika iesniegts ANO Augsta līmeņa politiskajā forumā ilgtspējīgas attīstības jautājumos, jo tas ir konkrēts apliecinājums ES stingrajai apņēmībai veicināt ilgtspējīgu attīstību gan pašu mājās, kas ir galvenais ES rīcības virzītājspēks, gan visā pasaulē, atbalstot partnervalstis to īstenošanas centienos.
2. Padome atgādina par Jauno Eiropas Konsensu par attīstību un uzsver ES un tās dalībvalstu vadošo lomu visu trīs Programmas 2030. gadam dimensiju, proti, ekonomiskās, sociālās un vidiskās dimensijas, saskaņotā, visaptverošā un efektīvā īstenošanā līdzsvarotā un integrētā veidā, ievērojot tā pamatprincipus – līdzdalību, pārredzamību, pārskatatbildību un apņemšanos nevienu neatstāt novārtā – , kuri ir nostiprināti cilvēktiesībās balstītā pieejā.
3. Padome uzsver, ka ilgtspējīgu attīstību pašlaik kavē starptautiskais konteksts, kurā valda dziļa nenoteiktība un jauna ģeopolitiskā dinamika. Savstarpēji cieši saistītā globālā sabiedrībā klimata pārmaiņu krīzi un ekoloģisko ārkārtas situāciju vēl vairāk saasina tādi satricinājumi un konflikti kā, piemēram, Covid-19 pandēmija un Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, kuri izraisa ģeopolitiskās vides destabilizāciju, globālo problēmu saasināšanos un nestabilitātes palielināšanos, radot ievērojamu ietekmi jaunattīstības valstīs. Padome ar bažām atzīmē Globālajā ilgtspējīgas attīstības ziņojumā ¹ ietvertos konstatējumus par regresu IAM jomā, kā arī tautas attīstības indeksa lejupslīdi, kas starptautisko sabiedrību attālina no Programmas 2030. gadam izpildes un attur no ilgtspējīgas un iekļaujošas pārkārtošanās īstenošanas.

¹ <https://sdgs.un.org/gsdr/gsdr2023>

4. Padome atzīst, ka – Programmā 2030. gadam ierosinātajā satvarā – ar zaļo un digitālo pārkārtošanos būtu jāveicina strukturālas pārmaiņas, kas vajadzīgas, lai sasniegtu IAM, kā arī Parīzes nolīguma par klimata pārmaiņām un Kuņminas–Monreālas globālā biodaudzveidības satvara mērķus. Šīs pārkārtošanās un to savstarpējās saiknes var potenciāli kopīgi radīt ilgtspējīgus, taisnīgus, iekļaujošus un konkurētspējīgus starptautiskos patēriņa un ražošanas modeļus, kas ir vairāk vērsti uz cilvēku, ir resursefektīvāki un videi draudzīgāki, tādējādi veicinot aprites ekonomiku un dabā balstītus risinājumus un sekmējot savienojamību, inovāciju un ekonomisko pārveidi. Ja pārkārtošanās politika tiek izstrādāta saskaņoti starp visām nozarēm, ņemot vērā partnervalstu intereses, kā arī sociālos apsvērumus, brīvo tirdzniecību, uzņēmējdarbību un labvēlīgu darījumdarbības attīstības politiku, šādas pārkārtošanās spēj radīt oficiālas, pienācīgas un kvalitatīvas darbvietas ar augstu pievienoto vērtību, kā arī veicināt līdztiesību, sociālo iekļaušanu un nabadzības izskaušanu.
5. Padome īpaši uzsver, ka ilgtspējīgu attīstību apdraud pieaugošais nabadzības un nevienlīdzības līmenis valstīs un to starpā. Tas kavē ilgtermiņa ekonomisko stabilitāti un zaļu un iekļaujošu izaugsmi, ietekmē veselību, pārtikas un uztura nodrošinājumu, izglītību, dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm, kaitē sociālajai kohēzijai, grauj institucionālo leģitimitāti un nodara kaitējumu videi. Turklāt nevienlīdzība, nabadzība un sociālā atstumtība ir būtiski sociālo nemieru, politiskās nestabilitātes un konfliktu virzītājspēki.
6. Lai nevienu neatstātu novārtā, kā arī lai izmantotu zaļās un digitālās pārkārtošanās sniegtos ieguvumus un padarītu tās taisnīgas, ilgtspējīgas, noturīgas, pārveidojošas un iekļaujošas, sadarbībā ar partnervalstīm būtu jāuzlabo un jāveicina spēcīga un pozitīva sociālā programma. Padome uzsver, ka šī visaptverošā pieeja, kuras pamatā ir sociālā, zaļā un digitālā pārkārtošanās, atspoguļo ES vērtības, tiecas stiprināt partnervalstu autonomiju un sniedz ES partnerībai pievienoto vērtību.

7. Šī sociālā programma jo īpaši paredzētu politikas stiprināšanu tādās jomās kā izglītība, cita starpā tehniskā un profesionālā izglītība un apmācība (TPIA), veselība, pienācīgas kvalitātes nodarbinātība, sociālā aizsardzība un piekļuve augstas kvalitātes sabiedriskajiem pamatpakalpojumiem, tostarp jo īpaši ūdenim, sanitārijai un higiēnai (*WASH*). Tās pamatā būtu principi, kas paredz taisnīgas pārkārtošanās satvaru visiem, kā arī nabadzības izskaušanu un nevienlīdzības mazināšanu, dzimumu līdztiesības veicināšanu un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm, jauniešu līdzdalību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu jauniešiem un personu ar invaliditāti iekļaušanu. Šīs sociālās programmas pamatā būtu arī politikas saskaņotība, laba pārvaldība un cilvēktiesībās balstīta pieeja, un tā pievērstos politikas jomām, kas atzīst, samazina un pārdala neapmaksātu aprūpes darbu un atalgo un aptver apmaksātu aprūpes darbu. Padome atgādina par saistībām, kas noteiktas *NDICI* “Eiropa pasaulē” regulā, proti, vismaz 20 % no oficiālās attīstības palīdzības (OAP), kas tiek finansēta saskaņā ar instrumentu, ieguldīt sociālajā iekļaušanā un cilvēces attīstībā un dzimumu līdztiesību noteikt par vienu no galvenajiem vai vienu no nozīmīgākajiem mērķiem vismaz 85 % jauno īstenoto darbību.
8. Sociālās kohēzijas pastiprināšana un piekļuves sociālajiem pamatpakalpojumiem un sociālajai aizsardzībai atvieglošana samazina nabadzību un nevienlīdzību un var potenciāli veicināt jaunus sociālos līgumus un sociālo iekļaušanu visā pasaulē. Tāpēc ir svarīgi atbalstīt to, ka tiek izstrādātas valstu sociālās aizsardzības sistēmas visiem sabiedrības locekļiem nolūkā veicināt sociālās un ekonomiskās iespējas taisnīgas pārkārtošanās īstenošanai un nodrošināt, ka neviens netiek atstāts novārtā, kā arī atbalstīt reformas, kuru rezultātā tiek izveidotas efektīvas, pārskatatbildīgas un pārredzamas iestādes, iekļaujoša politika un laba pārvaldība un tiek nodrošināts tiesiskums un tiesu iestāžu pieejamība.
9. Padome uzsver, cik būtiski ir īstenot 10. IAM “Samazināt nevienlīdzību valstīs un starp tām”. Padome uzsver, ka ir būtiski pārraudzīt nevienlīdzību un ziņot par to. Šajā sakarā Padome pauž gandarījumu par Eiropas Komisijas izstrādāto nevienlīdzības rādītāju (*I-Marker*) un distributīvās ietekmes novērtējumu izmantošanu. Padome arī iesaka nevienlīdzības rādītāju izmantot visplašākajā mērā, tostarp Eiropas komandas iniciatīvās un attiecībā uz stratēģiju “*Global Gateway*”, un mudina dalībvalstis to izmantot. Turklāt Padome uzsver Eiropas komandas iniciatīvu nozīmīgumu nevienlīdzības pārvarēšanā (vienlīdzības pamatiniciatīvas) un mudina Komisiju veicināt turpmākas iniciatīvas šajā jomā. Tā arī atkārtoti norāda, cik svarīga ir labāka regulējuma programma, tostarp regulatīvās ietekmes novērtējumi, lai stiprinātu politikas saskaņotību attīstībai.

10. Padome atgādina, ka ES ir apņēmusies veicināt cilvēktiesībās balstītu pieeju, kas aptver visas cilvēktiesības, kuras ir visu ar IAM saistīto iniciatīvu pamatā, neatkarīgi no tā, vai tās ir pilsoniskās, kultūras, ekonomiskās, politiskās vai sociālās tiesības. Tā uzsver, ka cilvēktiesību īstenošana palīdz mazināt nabadzību un nevienlīdzību un sasniegt visus IAM. Cilvēktiesību, tostarp darba tiesību, un demokrātijas un tiesiskuma ievērošana, aizsardzība un veicināšana joprojām ir prioritāte.
11. Padome uzsver, cik svarīgi ir īstenot 16. IAM “Miers, taisnīgums un spēcīgas iestādes”, jo ilgtspējīgas attīstības priekšnoteikumi ir veicināt miermīlīgu, noturīgu, taisnīgu un iekļaujošu sabiedrību, atvieglot tiesu iestāžu pieejamību visiem un veidot efektīvas, pārskatatbildīgas un pārredzamas iestādes. Padome atgādina savus 2017. gada 19. maija secinājumus “Likt lietā humanitāro un attīstības pasākumu saikni”, kuros saistībā ar attīstības palīdzības sniegšanu nestabilās un konfliktu skartās situācijās tiek aicināts īstenot “nekaitēšanas pieeju” un uzsvērt vajadzība piemērot konkrētam gadījumam atbilstīgāku un elastīgāku pieeju plānošanai.
12. Padome atkārtoti pauž atbalstu labklājības ekonomikai ², kas ir Programmas 2030. gadam uzmanības centrā, un iniciatīvai “Iekšzemes kopprodukts (IKP) un ne tikai”. Abas ietver nelineāru un daudzdimensionālu attīstības koncepciju, kas neaprobežojas tikai ar ekonomiskajiem parametriem.
13. Padome atkārtoti apstiprina ES stingro apņemšanos attiecībā uz spējīgu pilsonisko sabiedrību, ieskaitot sieviešu tiesību organizācijas un feministu kustības, organizācijas, kas iestājas par bērnu tiesībām un personu ar invaliditāti tiesībām, cilvēktiesību aizstāvjus un sociālos partnerus, kā arī pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgu un pieejamu vidi. Tā uzsver, cik svarīgs demokrātisko procesu, sociālā dialoga un pārskatatbildības sistēmu sekmēšanā ir atbalsts partnervalstīm. Tā uzsver, cik svarīgi ir atbalstīt pilsoniskās sabiedrības organizāciju (PSO) spēju dot ieguldījumu Programmas 2030. gadam sasniegšanā, jo tās pašas par sevi ir labas pārvaldības un attīstības rīcībspēki, kā arī pilsoniskās sabiedrības līdzdalību politikas veidošanā un lēmumu pieņemšanā.

² Padomes secinājumi par labklājības ekonomiku (OV 2019/C 400/09, ST 13432/19).

14. Padome uzsver attīstības efektivitātes programmas nozīmi, un akcentē to, ka sociālās, zaļās un digitālās pārkārtošanās nolūkiem ir vajadzīga būtiska un ilgtspējīga finanšu resursu mobilizācija. Saskaņā ar Adisabebas rīcības programmu Padome atzīmē, ka:
- a. OAP kopā ar citiem finansējuma avotiem veicina ilgtermiņa ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un joprojām ir ļoti nozīmīgs finansējuma un speciālo zināšanu avots partnervalstīm. Tā ir uzticama, un tai ir katalizatora loma pārveidojošos attīstības procesos un IAM sasniegšanā, ļaujot mobilizēt valsts un starptautiskos resursus no publiskiem un privātiem avotiem;
 - b. ES atbalsta partnervalstis, lai uzlabotu to publisko finanšu pārvaldību (PFP), īpašu uzmanību pievēršot iekšzemes resursu mobilizēšanai. Tā veicina tādu pārveidojošu pieeju PFP, kas risina dzimumu nevienlīdzības un ar invaliditāti saistītas nevienlīdzības pamatcēloņus, cieši sasaistot to ar sociālās aizsardzības politikas izstrādi un īstenošanu. Lai uzlabotu iekšzemes resursu mobilizēšanu, ir jānodrošina gan fiskālā telpa, gan jāizveido efektīvas un progresīvas nodokļu sistēmas. Turklāt būtu jāpastiprina vietējā un starptautiskā sadarbība cīņā pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nelikumīgām finanšu plūsmām;
 - c. ir būtiski, lai partnervalstu ilgtspējīgas attīstības atbalstam tiktu veiktas lielākas privātā sektora investīcijas, kā to veicina stratēģija “*Global Gateway*”, vienmēr paturot prātā pašatbildības principu. Lai piesaistītu privāto finansējumu ilgtermiņa, kvalitatīviem un ilgtspējīgiem projektiem, ir arī ļoti svarīgi investēt cilvēces attīstībā un spēju veidošanā, stiprināt stabilas valstu un starptautiskās finanšu sistēmas, veicināt ar ilgtspēju saistītus finanšu instrumentus, piemēram, zaļās obligācijas, nodrošināt ilgtspējīgu finanšu satvaru un standartu sadarbību un nodrošināt pienācīgus ES tiesiskos regulējumus un attiecīgā gadījumā riska mazināšanas mehānismus. Daudzpusējām attīstības bankām un citiem attīstības fondiem ir svarīga loma, un tie ir būtiski privātā finansējuma atraisīšanā, lai atbalstītu IAM plašā mērogā.

15. Padome aicina Komisiju, Augsto pārstāvi un dalībvalstis saskaņā ar to attiecīgajām kompetencēm:

- a. pastiprināt Eiropas komandas reakciju uz cilvēces attīstību partnervalstīs un palielināt minētās reakcijas pamanāmību, jo īpaši, veicinot kopīgu vēstījumu un organizējot augsta līmeņa apmeklējumus uz vietas. Šim atbalstam galvenokārt vajadzētu būt vērstam uz dzimumu līdztiesību, sieviešu un meiteņu iespējām izmantot savas cilvēktiesības, jauniešiem un neaizsargātā situācijā esošām personām, piemēram, nabadzībā dzīvojošām personām, bērniem un personām ar invaliditāti, kā arī personām, ko ietekmē klimata pārmaiņas;
- b. pastiprināt un uzlabot sadarbību ar partnervalstīm, lai nodrošinātu iekļaujošas, reprezentatīvas, pārredzamas un atbildīgas publiskās iestādes visos līmeņos, kas veicina labu pārvaldību un uzticēšanos starp iedzīvotājiem un viņu iestādēm nolūkā nodrošināt vietējo atbildību, un veicinātu iedzīvotāju un PSO pilnīgu, vienlīdzīgu un jēgpilnu līdzdalību lēmumu pieņemšanas procesos. Šajā ziņā būtiska nozīme ir stabilai ekonomikas politikai un demokrātiskām un pārredzamām iestādēm iekšzemes resursu mobilizēšanai un privātām investīcijām;
- c. arī turpmāk likt spēcīgu uzsvaru uz atbalstu partnervalstīm iekļaujošu, pielāgojamu un vispārēji pieejamu sociālās aizsardzības sistēmu un pasākumu izstrādē, uzlabošanā un īstenošanā. Tiem būtu jāietver sociālās aizsardzības minimumi, kas aizsargā iedzīvotājus un veido noturību, jāstimulē ilgtspējīgi un zaļi lēmumi un investīcijas un aktīvi jāveicina prasmju attīstīšana un piekļuve jaunām pienācīgas kvalitātes nodarbinātības iespējām;
- d. pilnībā un efektīvi izmantot visus instrumentus, kas pieejami taisnīgas pārkārtošanās veicināšanai, tostarp ANO globālo paātrinātāju un SDO Vadlīnijas taisnīgai pārejai uz vidiski ilgtspējīgu ekonomiku un sabiedrību visiem, ievērojot Eiropas komandas pieeju;
- e. pilnībā izmantot Eiropas finanšu arhitektūras potenciālu, lai paātrinātu Programmas 2030. gadam īstenošanu un atbalstītu neaizsargātas ekonomikas, palīdzot to iedzīvotājiem izkļūt no nabadzības un vienlaikus aizsargājot planētu, kā norādīts Parīzes samitā par jaunu globālu finanšu paktu.